

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

11 aprilie 2024*

„Trimitere preliminară – Articolul 267 TFUE – Necesitatea interpretării solicitate pentru ca instanța de trimitere să poată pronunța hotărârea – Independența judecătorilor – Condiții de numire a judecătorilor de drept comun – Posibilitatea de a repune în discuție o sentință sau o hotărâre definitivă de condamnare penală în stadiul unei proceduri de executare a acestei sentințe sau a acestei hotărâri – Inadmisibilitatea cererilor de decizie preliminară”

În cauzele conexe C-114/23 [Sapira]ⁱ, C-115/23 [Jurckow]ⁱ, C-132/23 [Kosieski]ⁱ și C-160/23 [Oczka]ⁱ,

având ca obiect patru cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia), prin deciziile din 18 februarie 2023 (C-114/23 și C-115/23), din 6 martie 2023 (C-132/23) și din 14 martie 2023 (C-160/23), primite de Curte la 27 februarie 2023 (C-114/23 și C-115/23), la 6 martie 2023 (C-132/23) și la 15 martie 2023 (C-160/23), în procedurile penale împotriva

KB (C-114/23),

RZ (C-115/23),

AN (C-132/23),

CG (C-160/23),

cu participarea:

Prokuratura Rejonowa Warszawa Ochota (C-114/23 și C-160/23),

Prokuratura Okręgowa w Warszawie (C-115/23 și C-132/23),

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna K. Jürimäe (raportoare), președintă de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a treia, și domnii N. Piçarra, N. Jääskinen și M. Gavalec, judecători,

avocat general: doamna T. Ćapeta,

* Limba de procedură: polona.

ⁱ — Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Prokuratura Okręgowa w Warszawie, de A. Bortkiewicz;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna și S. Żyrek, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de K. Herrmann și P. J. O. Van Nuffel, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și a principiilor securității juridice, caracterului irevocabil al deciziilor definitive, proporționalității și autonomiei procedurale.
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor proceduri de executare a patru hotărâri judecătorești definitive de condamnare a lui KB, a lui RZ, a lui AN și a lui CG la sancțiuni penale.

Cadrul juridic

- 3 Articolul 9 alineatele 1 și 2 din ustawa – Kodeks karny wykonawczy (Legea privind Codul executării pedepselor), din 6 iunie 1997 (Dz. U. din 2023, poziția 127, denumit în continuare „Codul executării pedepselor”) prevede:
 - „1. Procedura de executare începe fără întârziere după ce hotărârea a devenit executorie.
 - 2. O hotărâre sau o ordonanță pronunțată în aplicarea articolului 420 din ustawa – Kodeks postępowania karnego [(Legea privind Codul de procedură penală) din 6 iunie 1997 (Dz. U. din 2022, poziția 1375)] privind confiscarea sau probele materiale devine executorie în momentul în care devine definitivă, cu excepția cazului în care legea prevede altfel.”
- 4 Potrivit articolului 13 alineatul 1 din Codul executării pedepselor:
 - „Autoritatea de executare a deciziei și orice persoană direct vizată de decizie pot solicita instanței judecătorești care a pronunțat decizia să elimine îndoielile privind executarea deciziei sau obiecțiile privind calcularea pedepsei. Ordonanța instanței judecătorești poate fi atacată cu apel.”
- 5 Articolul 15 alineatul 1 din acest cod are următorul cuprins:
 - „Instanța judecătorească întrerupe procedura de executare în cazul prescripției executării pedepsei, al decesului persoanei condamnate sau al oricărui alt motiv care exclude această procedură.”

Procedurile principale și întrebările preliminare

- 6 Printr-o sentință din 28 decembrie 2022 a Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia), KB a fost condamnată la o pedeapsă de două luni de închisoare cu suspendare, precum și la o amendă pentru insultarea publică a președintelui Republicii Polone la 1 și la 2 martie 2022, prin intermediul rețelei sociale Twitter (cauza C-114/23).
- 7 Printr-o sentință din 28 noiembrie 2022 a acestei instanțe, RZ a fost condamnat la o pedeapsă de un an de închisoare cu suspendare și la o amendă pentru că, în scopul obținerii unui avantaj financiar, a determinat o altă persoană să dispună în mod defavorabil de propriile bunuri (cauza C-115/23).
- 8 Printr-o sentință din 9 februarie 2023 a instanței menționate, AN a fost condamnată la o pedeapsă totală de 11 luni de restrângere a libertății pentru două infracțiuni de fraudă informatică (cauza C-132/23).
- 9 Aceste trei sentințe au fost pronunțate în complet de judecător unic de judecătorul LM în cauzele C-114/23 și C-132/23 și de judecătorul OP în cauza C-115/23. Ele au rămas definitive fără să fi fost atacate.
- 10 La rândul său, CG a fost condamnată, printr-o hotărâre din 30 decembrie 2022 a Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia), la o pedeapsă de opt ani de închisoare pentru că a maltratată fizic și psihic un sugar (cauza C-160/23). Această hotărâre, pronunțată de un complet compus din trei judecători care judecă în apel, și anume JL, KS și MP, a rămas de asemenea definitivă.
- 11 Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia), care este instanța de trimitere, trebuie să se pronunțe cu privire la executarea celor patru hotărâri judecătorești definitive menționate la punctele 6-10 din prezenta hotărâre.
- 12 Această instanță subliniază că atât judecătorii unici ai Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia), LM și OP, cât și cei trei judecători ai Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia), JL, KS și MP (denumiți în continuare, împreună, „judecătorii în cauză”) au fost numiți prin decizii ale președintelui Republicii Polone la propunerea Krajowa Rada Sądownictwa (Consiliul Național al Magistraturii, Polonia), în compunerea sa rezultată din ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Legea de modificare a Legii privind Consiliul Național al Magistraturii și a altor legi) din 8 decembrie 2017 (Dz. U. din 2018, poziția 3). Or, ar fi cert că acest organ nu este independent.
- 13 Ar rezulta că o instanță compusă dintr-un judecător numit la propunerea Consiliului Național al Magistraturii, în compunerea rezultată din legea menționată la punctul precedent, nu este compusă în mod legal și nu poate fi considerată o instanță independentă și imparțială, în special în sensul articolului 47 din cartă.
- 14 În plus, în cererea sa de decizie preliminară formulată în cauza C-160/23, instanța de trimitere arată că, în mai multe hotărâri, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) a revocat deja hotărâri în apel pronunțate de un complet de judecată al Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) din care făcea parte judecătorul JL, între altele într-o cauză care s-a pronunțat împreună cu judecătorii KS și MP. Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) a evidențiat cu acele ocazii împrejurările în care a avut loc numirea judecătorului JL, relațiile acestuia cu puterile politice,

precum și activitatea sa în calitate de responsabil în materie disciplinară pentru judecătorii de la instanțele de drept comun. Aceleași considerații ar fi valabile și în privința judecătorului KS. În privința judecătorului MP, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) a ținut seama de neregularitatea numirii acestuia și de exercitarea activității sale în cadrul Consiliului Național al Magistraturii, care ar aduce atingere independenței instanțelor și a judecătorilor.

- 15 Instanța de trimitere consideră că dreptul polonez, interpretat în lumina dreptului Uniunii și a jurisprudenței Curții, permite instanțelor care se pronunță pe fond în materie penală să examineze o excepție întemeiată pe nerespectarea cerințelor prevăzute la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 47 din cartă, care poate fi invocată de persoana acuzată, de celelalte părți din proces și de instanța însăși. Cu toate acestea, în speță nicio excepție în acest sens nu ar fi fost invocată în cadrul celor patru proceduri penale care au condus la hotărârile judecătorești definitive ce fac obiectul procedurilor de executare principale, iar judecătorii în cauză nu ar fi examinat respectarea cerințelor respective.
- 16 În acest context, instanța de trimitere apreciază că este necesar să se stabilească dacă, în temeiul dreptului Uniunii, respectarea cerințelor menționate poate fi verificată, după caz din oficiu, într-un stadiu ulterior, în special în cadrul unei proceduri judiciare de executare. Instanța de trimitere consideră că există o asemenea situație.
- 17 În speță, aceeași instanță ar trebui astfel să constate inexistența hotărârilor judecătorești definitive care fac obiectul procedurilor de executare cu care este sesizată, pentru motivul neregularității condițiilor de numire a judecătorilor în cauză. Prin urmare, ea ar trebui să dispună încetarea acestor proceduri, iar răspunderea penală a lui KB, a lui RZ, a lui AN și a lui CG ar trebui să facă obiectul unor noi hotărâri judecătorești.
- 18 În aceste condiții, Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia) a hotărât să suspende judecarea cauzelor și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf [TUE], articolul 47 din [cartă] și principiile generale ale dreptului Uniunii: principiile securității juridice, irevocabilității hotărârilor definitive, proporționalității și autonomiei procedurale trebuie interpretate în sensul că se opun oricărei reglementări naționale care ar împiedica o instanță, în cadrul unei proceduri de executare a unei condamnări definitive într-o cauză penală, să examineze dacă hotărârea care urmează să fie executată a fost pronunțată de o instanță care îndeplinește condițiile privind constituirea prin lege, independența și imparțialitatea și, în cazul în care se constată că aceste condiții nu sunt îndeplinite, în conformitate cu jurisprudența Curții [...] de până în prezent, să procedeze în consecință, inclusiv să nu țină seama de hotărârea astfel pronunțată și să dispună încetarea procedurii de executare?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, efectuarea unei astfel de examinări depinde de inițiativa persoanei condamnate ori a unei alte entități autorizate sau, având în vedere principiile de drept al Uniunii [...] menționate anterior, instanța este obligată, în cadrul procedurii de executare a unei condamnări definitive, să efectueze din oficiu o asemenea examinare?”

Procedura în fața Curții

Cu privire la conexarea cauzelor C-114/23, C-115/23, C-132/23 și C-160/23

- 19 Prin deciziile președintelui Curții din 4 și 18 aprilie 2023, cauzele C-114/23, C-115/23, C-132/23 și C-160/23 au fost conexe pentru buna desfășurare a fazei scrise și a fazei orale a procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la cererile de aplicare a procedurii preliminare accelerate

- 20 Instanța de trimitere a solicitat ca prezentele trimiteri preliminare să fie judecate potrivit procedurii preliminare accelerate prevăzute la articolul 105 din Regulamentul de procedură al Curții. În susținerea cererilor sale, instanța de trimitere a arătat că cauzele principale intră sub incidența dreptului penal, că aceste cauze privesc drepturile fundamentale și că este de interes general ca autorii infracțiunilor să răspundă penal fără întârziere.
- 21 Articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură prevede că, la cererea instanței de trimitere sau, cu titlu excepțional, din oficiu, președintele Curții poate, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, să decidă judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii accelerate, în cazul în care natura cauzei impune examinarea acesteia în termen scurt.
- 22 Potrivit unei jurisprudențe constante, o asemenea procedură accelerată constituie un instrument procedural destinat să răspundă unei situații de urgență extraordinare [Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 48, precum și jurisprudența citată].
- 23 În speță, președintele Curții a decis, la 4 și la 18 aprilie 2023, după ascultarea judecătoarei raportoare și a avocatei generale, că nu era necesară admiterea cererilor menționate la punctul 20 din prezenta hotărâre. Într-adevăr, instanța de trimitere nu a prezentat motive specifice referitoare la împrejurările din procedurile de executare principale care ar fi necesitat soluționarea în termen scurt a cererilor de decizie preliminară. În plus, faptul că cauzele principale intră sub incidența dreptului penal nu justifică în sine examinarea accelerată a acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim și alții, C-748/19-C-754/19, EU:C:2021:931, punctul 26). În sfârșit, simplul interes al justițiabililor, desigur legitim, de a determina cât mai rapid posibil întinderea drepturilor care le sunt conferite de dreptul Uniunii nu este de natură să stabilească existența unei împrejurări excepționale (Hotărârea din 28 aprilie 2022, Phoenix Contact, C-44/21, EU:C:2022:309, punctul 16).

Cu privire la solicitarea de informații în cauza C-160/23

- 24 În urma unei solicitări de informații a Curții, adresată la 4 aprilie 2023 instanței de trimitere, aceasta a furnizat în special precizări cu privire la rolul său în procedurile de executare. Această instanță a arătat că, în ceea ce privește sentințele definitive pronunțate în cauzele penale de completele de judecată ale Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia), are competența să adopte măsurile prevăzute de Codul privind executarea pedepselor. Ar fi vorba despre măsuri precum, în primul rând, ordinea de executare a pedepsei, în al doilea rând, încarcerarea persoanei condamnate, prin intermediul poliției, într-un penitenciar pentru a

executa în acel loc pedeapsa pronunțată, în al treilea rând, executarea unei asemenea hotărâri în sensul în care impune persoanei condamnate plata cheltuielilor de judecată către trezorerie, în al patrulea rând, examinarea, dacă este cazul, a unei cereri de amânare a executării unei pedepse privative de libertate și, în al cincilea rând, emiterea unui mandat de arestare în scopul căutării persoanei condamnate în cazul sustragerii ei de la executare.

Cu privire la competența Curții

- 25 Guvernul polonez susține în esență că problematicile referitoare la organizarea judiciară a statelor membre țin de competența exclusivă a acestora din urmă, iar nu de domeniul de aplicare material al dreptului Uniunii.
- 26 În această privință, dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, deși organizarea justiției în statele membre intră, desigur, în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru ele din dreptul Uniunii și că situația poate fi aceasta în special în ceea ce privește normele naționale referitoare la adoptarea deciziilor de numire a judecătorilor și, dacă este cazul, normele privind controlul jurisdicțional aplicabil în contextul unor asemenea proceduri de numire [Hotărârea din 9 ianuarie 2024, G. și alții (Numirea judecătorilor de drept comun în Polonia), C-181/21 și C-269/21, EU:C:2024:1, punctul 57, precum și jurisprudența citată].
- 27 În plus, reiese cu claritate din modul de redactare a întrebărilor preliminare că acestea privesc interpretarea nu a dreptului polonez, ci a dispozițiilor și a principiilor generale ale dreptului Uniunii pe care acestea le vizează.
- 28 Rezultă că Curtea este competentă să se pronunțe cu privire la cererile de decizie preliminară.

Cu privire la admisibilitatea cererilor de decizie preliminară

- 29 Prokuratura Okręgowa w Warszawie (Parchetul Regional din Varșovia, Polonia) și guvernul polonez contestă admisibilitatea prezentelor cereri de decizie preliminară, în esență pentru motivul că nu este necesar un răspuns la întrebările preliminare.
- 30 Astfel, Parchetul Regional din Varșovia afirmă în esență că obiectul procedurilor de executare principale este de a asigura aplicarea unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate în cadrul unei proceduri penale, iar nu de a soluționa un litigiu pentru pronunțarea unei hotărâri pe fond. Instanța de trimitere, în calitate de instanță de executare, ar fi ținută de conținutul hotărârilor judecătorești definitive executorii și nu ar fi competentă să controleze validitatea acestora.
- 31 La rândul său, guvernul polonez susține în esență că întrebările preliminare sunt ipotetice. Din cererile de decizie preliminară nu ar reieși nicio preocupare deosebită referitoare la independența instanțelor care au pronunțat hotărârile judecătorești definitive în discuție în procedurile principale. Îndoielile instanței de trimitere ar privi numai faptul că judecătorii în cauză au fost numiți la propunerea unui organ în cadrul căruia jumătate dintre membri au fost aleși de puterea legislativă. Or, din jurisprudența Curții ar reieși că o asemenea numire nu este în sine de natură să demonstreze o încălcare a dreptului la o instanță judecătorească independentă, imparțială și constituită prin lege.

- 32 Este necesar să se arate că Curtea a subliniat în mod repetat că procedura instituită la articolul 267 TFUE constituie un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea le furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiilor asupra cărora urmează să se pronunțe și că justificarea trimiterii preliminare nu rezidă în formularea unor opinii consultative cu privire la probleme generale sau ipotetice, ci în nevoia inerentă soluționării efective a unui litigiu [Hotărârea din 9 ianuarie 2024, G. și alții (Numirea judecătorilor de drept comun în Polonia), C-181/21 și C-269/21, EU:C:2024:1, punctul 62, precum și jurisprudența citată].
- 33 Astfel cum reiese din însuși modul de redactare a articolului 267 TFUE, decizia preliminară solicitată trebuie să fie „necesară” pentru a permite instanței de trimitere să „pronunț[e] o hotărâre” în cauza cu care este sesizată [Hotărârea din 9 ianuarie 2024, G. și alții (Numirea judecătorilor de drept comun în Polonia), C-181/21 și C-269/21, EU:C:2024:1, punctul 63, precum și jurisprudența citată].
- 34 Curtea a amintit, prin urmare, că atât din textul, cât și din economia articolului 267 TFUE rezultă că procedura preliminară presupune printre altele ca un litigiu să fie efectiv pendinte în fața instanțelor naționale, acestea fiind chemate să adopte în cadrul său o decizie susceptibilă să ia în considerare hotărârea preliminară [Hotărârea din 9 ianuarie 2024, G. și alții (Numirea judecătorilor de drept comun în Polonia), C-181/21 și C-269/21, EU:C:2024:1, punctul 64, precum și jurisprudența citată].
- 35 În speță, din explicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că aceasta este solicitată să se pronunțe în cadrul unei proceduri de executare a unor hotărâri judecătorești definitive de condamnare penală care nu mai sunt supuse vreunei căi de atac. Potrivit acestei instanțe, compunerea completelor de judecată care au pronunțat hotărârile respective ar fi putut să fie controlată în cursul procedurii penale principale, care este, potrivit dosarului de care dispune Curtea, distinctă de procedura de executare.
- 36 În schimb, având în vedere elementele furnizate de instanța de trimitere, un asemenea control pare exclus în stadiul executării acestor hotărâri. Astfel, instanța de trimitere nu menționează nicio dispoziție de drept procedural polonez care i-ar conferi competența de a efectua o examinare a conformității, în special cu dreptul Uniunii, a hotărârilor respective. În plus, potrivit explicațiilor furnizate de instanța de trimitere în răspunsul la solicitarea de informații menționată la punctul 24 din prezenta hotărâre, competențele sale sunt, în stadiul executării unor asemenea hotărâri, limitate la adoptarea măsurilor prevăzute de Codul executării pedepselor.
- 37 Având în vedere aceste elemente, nu rezultă că instanța de trimitere este competentă, în temeiul normelor de drept polonez, să aprecieze legalitatea, în special în raport cu dreptul Uniunii, a completelor de judecată care au pronunțat sentințele și hotărârea definitivă de condamnare penală care fac obiectul procedurilor de executare cu care este sesizată.
- 38 Astfel, întrebările adresate în prezentele cauze conexate se referă în mod intrinsec la o etapă anterioară acestor proceduri de executare, care a fost încheiată definitiv și care este distinctă de procedurile de executare respective. Ele nu corespund, așadar, unei nevoi inerente soluționării cauzelor principale, ci urmăresc să se obțină din partea Curții o apreciere generală și disociată de nevoile acestor cauze [a se vedea prin analogie Hotărârea din 9 ianuarie 2024, G. și alții (Numirea judecătorilor de drept comun în Polonia), C-181/21 și C-269/21, EU:C:2024:1, punctul 78, precum și jurisprudența citată].

- 39 Rezultă că întrebările menționate depășesc cadrul misiunii jurisdicționale care revine Curții în temeiul articolului 267 TFUE [a se vedea prin analogie Hotărârea din 9 ianuarie 2024, *G. și alții* (Numirea judecătorilor de drept comun în Polonia), C-181/21 și C-269/21, EU:C:2024:1, punctul 79, precum și jurisprudența citată].
- 40 În aceste condiții, este necesar să se constate că prezentele cereri de decizie preliminară sunt inadmisibile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 41 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Cererile de decizie preliminară introduse de Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia) prin deciziile din 18 februarie 2023 (C-114/23 și C-115/23), din 6 martie 2023 (C-132/23) și din 14 martie 2023 (C-160/23) sunt inadmisibile.

Semnături